
Når man går til idræt i SFO'en

Et projekt, hvor SFO'en i samarbejde med den lokale idrætsforening tilbyder halvårlige forløb til 0.-4. klasses-elever. Instruktøropgaven klares ved, at de ældre elever uddannes til 'ungledere', så de kan træne de mindste.

(arkivfoto)

” Man bliver sådan lidt mere modig, fordi man jo ligesom finder ud af, at man kan mere, end man selv lige troede.”

Signe, ungleder fra 7. klasse på Nr. Felding Skole

"Se, om I kan få bragt orden i kludderet!", lyder det fra instruktøren. Tolv elever fra 6.-7. klasse ligger filtret ind i hinanden. To af deres klassekammerater har fået til opgave at vikle kludderet ud igen. Da opgaven er løst, går gruppen videre med forskellige former for stafetter, fangelege, teambuilding-øvelser, boldlege m.v.

Igennem hele forløbet er der engagement, høj puls og masser af smil. Instruktøren går i gang med at introducere det såkaldte 'Spillehjul' - et redskab, der kan hjælpe trænere og instruktører med at tilpasse og optimere lege, hvis de ikke lige virker efter hensigten.

Umiddelbart kunne det lyde som et hvilket som helst trænerkursus i en lokal idrætsforening, men det er det ikke. Det er onsdag formiddag kl. 10 i hallen på en efterskole, og eleverne i 6. klasse på Nr. Felding Skole er i gang med valgfaget *Ung – modul 2* – et 60-timers kursus, hvor de introduceres til børns udvikling, idrætsskader, førstehjælp, opbygning af træningsmoduler og andre af de redskaber, man skal bruge for at kunne sammensætte gode og spændende idrætsaktiviteter for elever i 0.-4. klasse.

De ældre uddannes til at træne de yngre

Og det er lige præcis dét, ungledeerne gør til daglig. De står for at planlægge og afvikle idrætsaktiviteterne for de 80 børn fra indskoling, der dagligt kommer i SFO'en på Nr. Felding Skole. I samarbejde med den lokale idrætsforening tilbyder SFO'en medlemmerne, at de mandag til torsdag kan deltage i fire-fem alderstilpassede idrætsaktiviteter som en del af aktivitetsprofilen i SFO'en. På fuldstændig samme måde som i en forening deltager børnene i aktiviteten på det samme tidspunkt og på samme ugedag henover en halv sæson.

Hvad kan vi lære?

De ældre elever kan uddannes til at træne yngre elever, og det vil ofte være muligt at udnytte idrætsfaciliteter i idrætsforeningerne, der står nogle gange står tomme om eftermiddagen.

Det er netop grundidéen med projektet. At de yngre børn kan gå til sport som en integreret del af det at gå i SFO. To ungledere har det faglige ansvar for aktiviteten, mens en pædagog fra SFO'en har det pædagogiske ansvar og fungerer som ressourceperson, hvis der opstår problemer.

De ungledere, der står for aktiviteterne, deltager i valgfaget "Ungleder", og noget tyder på, at undervisningen giver deltagerne tilstrækkeligt med værktøjer til, at de tør stå med ansvaret for aktiviteterne: *"Jeg har været træner i et år, og jeg synes, at jeg har rimeligt styr på, hvordan jeg skal gribe det an"*, siger Sebastian – elev i 7. klasse.

Signe, en anden elev fra 7. klasse, supplerer: *"Jeg synes også, at det med undervisningen har vi rimeligt styr på. Den eneste udfordring kan være, at børnene ikke altid hører efter, og så er man nødt til lige at råbe lidt af dem. Og hvis det går helt galt, kan man altid tage fat i en af de voksne, som altid er med, når vi træner. Det giver en god tryghed."*

Hvad kan vi lære?

Når det er ungledere, der har ansvaret for at undervise de yngre, så kan pædagogerne bruges som bagstoppere og gøre de unge trygge, så de har mod på at give sig i kast med undervisningen.

Demokratisk dannelse og personlig udvikling

Både formanden for idrætsforeningen, Per Østergaard, og SFO-leder, Kristian Bendahl, er begejstrede for unglernerne. Sidstnævnte udtrykker det på følgende måde: *"Fagligt er de dygtige, og jeg er faktisk lidt imponeret, hvor uimponeret de går til opgaven. De underviser, mens der står forældre og kigger på, og nogle af dem står for at lave gymnastikopvisninger i hallen, hvor der kommer hundredvis af tilskuere. Det er imponerende."*

Og formanden supplerer: *"De lærer en masse, de kan bruge her og nu, men også en masse, der gavner dem på lidt længere sigt. De får jo den første introduktion til arbejdsmarkedet. De lærer at møde til tiden, forberede sig og være forbilleder. Og så er det også en demokratisk kravlegård. De lærer, hvad en forening er, og hvordan man kan gøre sin indflydelse gældende. Så det er ikke bare et valgfag – det er også et dannelsesprojekt."*

Hvad kan vi lære?

Når man giver unge et ledelsesansvar, så kvalificerer de sig til arbejdsmarkedet, de lærer demokratisk deltagelse og at tage ansvar.

Unglernerne fornemmer også selv, at projektet 'gør noget ved dem'. Signe fortæller: *"Jeg kan mærke, at det har gjort mig mere åben og har givet mig lyst til at gå i gang med ting, jeg ellers ikke troede, jeg kunne gå i gang med. Man bliver sådan lidt mere modig, fordi man jo ligesom finder ud af, at man kan mere, end man selv lige troede".*

Sebastian supplerer: *"Man ved jo aldrig helt, hvad der sker, når man træner. Altså, træningen går som regel, som man har planlagt på forhånd. Jeg tænker mere, at der kan være et barn, der stiller et spørgsmål, man måske ikke lige havde tænkt over – eller der kan være en konflikt – og så skal man lige finde på noget. Det lærer man en masse af. Jeg kan allerede nu mærke, at jeg er mere sikker, end jeg var sidste år. Jeg ved godt, at jeg kan, og jeg er ikke længere nervøs, når jeg skal træne – det kunne jeg godt være i starten."*

For nogle af unglederne har deres nye opgave også medført et fagligt løft. Skoleleder Jette Lund fortæller: *"Sidste år havde vi en pige med, der fagligt var ret svag og meget usynlig. Det viste sig, at hun var rigtig dygtig til at planlægge, og pludselig så vi en helt anden pige. Det gav hende et boost. Hun fik succes på en anden læringsarena, og det smittede af på hendes faglige præstationer."*

Hvad kan vi lære?

At være ungleder giver nogle elever en chance for succesoplevelser på andre arenaer. Som f.eks. fagligt svag elev kan man få ændret sit selvbillede, hvis man bliver bekræftet i, at man godt kan lede andre.

Idræt i SFO'en kan skabe inklusion

At projektet handler om mere end et valgfag i 6.- 7. klasse, fremgår tydeligt, når man interviewer nogle af initiativtagerne til projektet. Formanden for den lokale idrætsforening Per Østergaard fortæller: *"Det, at vi har rykket de fleste af idrætsforeningens aktiviteter for 0.- 4. klasse ind i SFO'en, har haft en positiv effekt for os som forening."*

Vi har fordoblet vores medlemstal blandt eleverne i 0.-4. klasse, og vi har fået aktiveret en række børn, som ikke tidligere var en del af foreningslivet. Vi har fået flere voksenmedlemmer, som er blevet aktive som både udøvere og ledere, fordi de nu ikke længere skal følge deres børn til idræt om aftenen. Og så har vi uddannet 81 ungedere. Det har været med til at løfte kvaliteten på vores aktiviteter.”

Skoleleder Jette Lund supplerer med et andet område – nemlig inklusionen - hvor projektet også har haft en markant effekt: *“Vi har i højere grad fået integreret skole, SFO og foreningslivet, og det har stor betydning i forhold til inklusionen. I praksis er der sket det, at nogle børn, der ikke er vant til at indgå i fællesskaber, men som gerne vil være med i en aktivitet, er blevet ekstra motiverede for at tilegne sig de sociale færdigheder, der skal til, for at de kan begå sig. Dét, at det er noget, de selv har valgt, er en ekstra motivationsfaktor. Stille og roligt er de blevet en del af fællesskabet omkring aktiviteten.*

Dét, at vi har haft fokus på at inkludere eleverne uden for skolen, har medvirket til, at eleverne er blevet inkluderet ikke bare i skolen - men også i lokalsamfundet. Og det er jo det, inklusion i bund og grund handler om. Og når børnene oplever sig inkluderet, har det stor betydning for hele familien, og vi har jo reelt set familier, som ingen rigtig ‘regnede med’, og som pludselig har vist sig at have en masse at byde ind med.”

Jette Lund påpeger endnu en faktor ved SFO-projektet, der gavner inklusionen. Nemlig at pædagogerne får frigivet ressourcer til at kunne være intensivt sammen med de individuelle inklusionsbørn.

Hvad kan vi lære?

Et veltilrettelagt samarbejde mellem skole, forening og SFO kan betyde, at en gruppe børn bliver en del af et fællesskab. Hvis man lykkedes med at inkludere børnene i de nye aktiviteter i skoleregi, opstår der samtidig en unik mulighed for ikke alene at få børnene inkluderet i sporten – men også i lokalsamfundet.

Samarbejde frem for konkurrence

I praksis begyndte projektet med en diplomopgave i ledelse og en skoleleder, der kunne se en idé i, at man i lokalsamfundet koordinerede fritidsaktiviteter frem for at konkurrere på aktiviteter om eftermiddagen. Og det blev ikke kun ved den gode idé.

Foreningsformanden blev kontaktet, og han var med på ideen, som ramte ind i nogle overvejelser, de allerede havde gjort sig i foreningen: *"Vi havde leget med tanker om eftermiddagsaktiviteter, så det spillede fint sammen. Så satte vi gang i en proces på et par måneder, hvor vi fik snakket sammen – og fik lavet nogle aftaler med DGI, Holstebro Kommune, VIA, idrætsforeningerne og skolen, og så aftalte vi en proces over to år. Det gik egentlig forholdsvis smertefrit."*

Også SFO-lederen skulle gøre et stykke benarbejde for at overbevise pædagogerne om, at det var en god idé at sammentænke SFO'ens og idrætsforeningens aktiviteter. *"De havde lidt svært ved at forstå, at der skulle ansættes ungtrænere, men det fik vi snakket igennem, og så var personalet parat til at give det en chance."*

Allerede efter et år kunne foreningen aflæse effekten. Der var mange af de børn, de ikke plejede at se i idrætsforeningen, der pludselig dukkede op, fordi de havde stiftet bekendtskab med en aktivitet i SFO-regi. Den første evaluering af projektet viste, at 50 børn, som ikke tidligere havde været aktive, var kommet i gang."

Hvad kan vi lære?

I stedet for at konkurrere om at komme i kontakt med børnene i fritiden, så kan man som skole, SFO og idrætsforening få en masse godt ud af at koordinere indsatsen. Og man kan få fat i nye målgrupper og ikke kun dem, der selv ville vælge sporten.

Udfordringer med kultur, økonomi og opbakning

Selvom projektet hurtigt tog form efter den første indledende kontakt, så har der også været en del udfordringer. Skolelederen peger på, at det ikke er alle i skoleverdenen, der har syntes, at det har været en helt fantastisk idé.

Det har også været en udfordring at få økonomien til at flyde på tværs af forvaltningerne. Og så har der været en del kulturer, der lige skulle justeres.

Per Østergaard fortæller: *"Alle møder blev på tidspunkter, hvor jeg skulle holde fri. Så foreslog jeg, at vi kunne holde møder efter kl 16. Alle sagde ja, for så fik de overarbejdsbetaling, så der er nogle udfordringer, når to systemer skal arbejde sammen. Men vi fik snakket om det og fik det til at fungere".*

I praksis har det f.eks. betydet, at skolelederen måtte justere sine arbejdstider, der ikke altid ligger i tidsrummet 8-16: *"Det har krævet en del aftenmøder, men det har været investeringen værd. I dag oplever jeg at være leder på en skole, som hele byen bakker op om, og i det daglige ser jeg børn, der trives bedre. Så for mig har det givet god mening, at jeg nogle gange måtte lægge mine arbejdstider lidt anderledes."*

Vi er blevet en bedre forening

Når man beder formanden for idrætsforeningen om at opsummere effekten af samarbejdet med skolen, er der ikke meget slinger i valsen: *"Vi har lavet en idrætsforening på medlemmernes og vores samarbejdspartneres betingelser. Det betyder, at vi i dag har et langt bedre produkt end tidligere. Bare sådan noget som motorik – vi har jo aldrig haft en jordisk chance for at udpege de børn, der har brug for mere motorisk træning, men det kan vi jo nu, fordi vi samarbejder med skolen. Reelt handler*

projektet om, at vi har tilladt hinanden at gå ind på hinandens områder. Det har jo betydet at vi alle er blevet bedre.”

Hvad kan vi lære?

Ved at få aktiveret flere af de børn, som ikke selv ville tilvælge en idrætsaktivitet, får man også mulighed for at identificere og sætte ind over for de børn, der trænger til ekstra motorisk stimulering.

Man skal ville og give lov - og ville hjælpes ad...

Projektets potentiale til at give mange gevinster - indenfor mange forskellige områder – bygger ikke kun på ‘den gode ide’. Det bygger også på nogle fundamentale ledelsesmæssige principper og værdier – blandt andet, at man skal turde lade andre komme ind på ens ‘enemærker’, og at – når det gælder børns fritidsliv – er koordinering ofte bedre end konkurrence.

FAKTA OM PROJEKTET

HVOR OG HVORNÅR

Mandag til torsdag udbyder SFO'en idrætsaktiviteter.

INITIATIVTAGER

Skolelederen fik idéen gennem en lederuddannelse, og han tog først fat i foreningslederen og derefter SFO, DGI, foreninger og kommune.

FORENINGENS MOTIVATION

Foreningen fik mulighed for både at få flere medlemmer – og nå ud til mange forskellige børn. Og klubben kunne få flere unge ledere.

SKOLENS MOTIVATION

Skolen fik et projekt, hvor man fik aktiveret en masse mindre idrætsaktive børn, og skolen fik en mulighed for at stimulere og kvalificere deres arbejde med inklusion.

DAGLIG LEDELSE/UNDERVISNING

Det er SFO'en, der udbyder og koordinerer og sørger for voksen-støtte og opbakning.

ØKONOMI

Det er idrætsforeningen, der aflønner unglederne, det er skolen, der uddanner dem, og det er SFO'en, der stiller koordinerende og ansvarshavende personale til rådighed.

FREMTIDSPERSPEKTIVER

I første omgang er projektet sat til at køre i to år.